

Hoe kun je omgaan met meertaligheid in de klas?

Wat is meertaligheid? Iemand is meertalig

- als diegene de **competentie** heeft om meer dan één taal (of taalvariëteit) te begrijpen en/of te produceren (dat kan op verschillende niveaus, dus niet alle talen hoeven even sterk verworven te zijn); en/of
- als diegene van meerdere talen (of taalvariëteiten) geregeld **gebruikmaakt**, wanneer de context daar om vraagt; en/of
- als diegene zich **identificeert** met verschillende taalgemeenschappen.

Dus ook de leerling die thuis Nederlands praat, appt in het Spaans met een vakantievriend en Fries spreekt met de grootouders.

Voordelen functioneel meertalig onderwijs

1. Aanwezige talenkennis kan als steiger fungeren bij leren van nieuwe taal;
2. Expliciete aandacht voor meertaligheid stimuleert taalbewustzijn en taalvaardigheid bij alle leerlingen;
3. Aandacht voor meertaligheid kan bijdragen aan sociale cohesie en burgerschap;
4. Door taaldiversiteit te erkennen en benutten ondersteunen docenten daarnaast het welbevinden en de identiteitsontwikkeling van meertalige leerlingen;
5. Taal als studieobject kan motiverend werken.

Misverstanden over meertaligheid

1. Meertaligheid is de oorzaak slechte schoolprestaties.
 - Onjuist: taalachterstand ontstaat door taalarme thuisomgeving.
2. De beheersing van andere talen staat het leren van een nieuwe taal in de weg.
 - Onjuist: talen kunnen elkaar ondersteunen (soms afhankelijk van taalfamilie)
3. Het leren van de ene taal is beter/belangrijker dan een andere taal.
 - Onjuist: alle talen zijn taalkundig gelijkwaardig.

Meertaligheid – wat kan een docent doen in de klas?

- **Talensensibilisering** heeft als doel een positieve houding ten opzichte van meertaligheid te stimuleren. De focus ligt op het erkennen van meertalige repertoires en het creëren van interesses in verschillende talen en culturen.
- Bij een **functioneel meertalig onderwijsmodel** doet een docent expliciet een beroep op de meertalige kennis van een leerling en zorgt ervoor dat leerlingen zich bewust worden van hoe ze deze kennis kunnen inzetten bij het leren van een nieuwe taal.

Hieronder vind je verschillende activiteiten/tips die talensensibilisering en een functioneel meertalig onderwijsmodel stimuleren. Welke ga jij de volgende les doen?

Heb je vragen of opmerkingen? Mail mij: L.KIEWIT@SUPREMECOLLEGE.NL

Talensensibilisering

Bespreek: welke talen worden er in mijn lesgroep gesproken (op school)?

Begroet, bedank, feliciteer leerlingen in hun Thuis taal.

Is jouw lokaal meertalig? Label de attributen met het zelfstandig naamwoord in verschillende talen: de plant, la planta, рослина. Hang meertalige posters op.

Ondersteun de presentaties en opdrachten met afbeeldingen ter verduidelijking. (WORD – invoegen – pictogrammen) Bijvoorbeeld:

Schrijf op...

Lees bladzijde...

Ga in gesprek over hoe hun taalsituatie thuis is: welke krant(en), talen, boeken?

Besteed aandacht aan de dag van de moedertaal (21 februari) of de *European day of languages* (26 september).

Laat leerlingen bij het onderwerp een lied, gedicht of rap maken in hun thuistaal. Vervolgens delen en bespreken. Of laat leerlingen een meertalig gedicht schrijven (over of bij een gekozen onderwerp).

Ontdek het talige landschap: wat in de ruimte heeft meertalige etiketten en waarom? Verplaats je ook eens buiten de school: gemeentehuis, museum, bibliotheek.

Laat leerlingen (thematisch) woorden opschrijven in hun thuistaal. Doe deze woorden in een pot. Trek iedere les één of meerdere woorden en bespreek: spelling, klank, betekenis.

Bij het verzenden van een nieuwsbrief of weekbericht: vraag leerlingen en docenten om een boekentip (ongeacht uit welke taal).

Laat leerlingen een talenportret/talenpaspoort maken door de volgende stappen:

1. Noteer alle talen die je spreekt in **zwart**.
2. Noteer bij elke taal welke associaties je hebt in **blauw**.
3. Noteer bij elke taal met wie je deze taal spreekt in het **groen**.
4. Noteer bij elke taal waar je deze spreekt in het **rood**.
5. Noteer bij elke taal over welke onderwerpen je praat in het **oranje**.
6. Noteer bij elke taal wat de functie is: dromen, denken, rekenen, schelden, etc. in het **paars**.

Daag de leerlingen uit om bij projecten (bijv. het profielwerkstuk) ook bronnen uit andere talen te gebruiken. Of laat leerlingen een onderzoek doen over een bepaald onderwerp of gebeurtenis, waarbij ze bronnen uit verschillende talen/landen moeten vergelijken. Wat valt ze op? Of benadruk dat leerlingen ook bronnen mogen gebruiken in hun thuistaal.

Maak een poster met favoriete boeken/films, van jezelf of leerlingen met:

- één boek in meerdere talen uitgegeven (zoals hieronder *De hongerspelen* (NL), *The hunger games* (EN), *Die Tribute von Panem* (DU), *Los juegos del hambre* (SP));
- interessante boeken over jouw vak in meerdere talen;
- meerdere favoriete boeken van internationale schrijvers.

Functioneel meertalig onderwijsmodel

Sta translanguaging toe in jouw les = leerlingen mogen in hun thuistaal overleggen of uitleggen, maar formuleren het antwoord of de opdracht in de doeltaal. Zorg wel voor goede afspraken binnen de school en klas.

Sta peertutoring toe in jouw les = zorg voor een samenwerking tussen taalsterke en taalzwakke leerlingen toe. Expliciteer afspraken: niet voorkauwen en vooral de doeltaal spreken.

Na overleg met de leerling(en): Bied de te lezen tekst of de te maken opdracht aan in zowel de doeltaal als de thuistaal van de leerling. (Tip: WORD – vertalen – document vertalen. De lay-out blijft hetzelfde.)

Laat een foto zien dat past bij het te bespreken onderwerp. Bespreek deze foto in de doeltaal (klassikaal of in groepjes). Zo activeer je de benodigde woordenschat in de doeltaal.

Laat leerlingen ter oefening van de doeltaal een gesprek voeren met AI over een (geselecteerd) onderwerp.

Ideeën voor MVT-lessen of profielwerkstuk: een prentenboek of dichtbundel maken in twee talen (doeltaal, thuistaal).

Vraag bij het leren van nieuwe woorden of grammatica: hoe zit dit in jouw thuistaal? Herken jij al woorden uit een andere taal in dit woord?

Expliciteer of daag leerlingen uit om overeenkomsten en verschillen tussen talen te bespreken op woordniveau (klank, betekenis, spelling) of zinsniveau (grammatica).

Kom je figuurlijk taalgebruik tegen in de doeltaal? Bespreek: kun je dit letterlijk vertalen? Waarom wel/niet? Heb je zo'n uitdrukking ook in jouw thuistaal?

Laat leerlingen bij het onderwerp een gedicht, lied, kort verhaal of strip zoeken/maken in hun thuistaal. Vervolgens vatten ze het samen in de doeltaal of leggen ze in de doeltaal uit waarom dit erbij past.

